

DÍSZNÖVÉNYTERMESZTÉSÜNK HELYZETE ÉS FEJLŐDÉSÉNEK VÁRHATÓ ALAKULÁSA

NAGY BÉLA

a mezőgazdasági tudományok kandidátusa

Kertészeti Egyetem, Budapest

A magyar mezőgazdaságon belül a kertészeti termesztés jelentős helyet foglal el, nemcsak a belső közellátás, hanem a külkereskedelmi forgalmunk szempontjából is.

A dísznövénytermesztés a kertészeti termesztésnek speciális ága, amely feladatait tekintve is eltér a többi kertészeti termesztési ágtól. Ugyanis míg sok létfontosságú élelmiszert termelnek, addig a dísznövénytermesztés, habár termelvényeinek nagy része szintén fontos, elsősorban szociálhigiéniai célokat szolgál és esztétikai igényeket elégít ki.

Az utóbbi években bekövetkezett gyors ütemű fejlődése következtében mint árutermelő ágazat is jelentős és külkereskedelmi forgalmunkban is nő a szerepe.

Vitathatatlan elsősorban a szociálhigiéniai jelentősége. A városiasodás következtében mind kevesebb lesz a természetes környezet. Az emberi élet fenntartására alkalmas mesterséges tájban viszont igen nagy jelentősége van a díszkertészeti termesztésben előállított díszfának, díszcserjének, valamint a lágyszárú egynyári és évelő növényanyagnak, gyepfelületeknek. A belterületi kertesítés növényanyagát a díszkertészeti termesztés állítja elő és végzi a parképítési és parkfenntartási feladatokat.

A belterületi kertesítés a környezet klímájának alakításában játszik szerepet és az esztétikus környezetalakítás legfontosabb eszköze.

Az 1972. évi nemzeti jövedelemből képzett felhasználási alap terhére kb. 330 millió forint értékű zöldfelület építési, társadalmi fogyasztási alap terhére 200 millió forint értékű zöldfelület fenntartási tevékenységet folytattunk.

A lakossági fogyasztási alap terhére 560 millió forint értékű volt a lakossági virágfogyasztás.

1972-ben egy lakos kb. 55 forintot fordított virágvásárlásra.

Ez az összeg igen jelentős, azonban nem közelíti meg a fejlett tőkésországokban virágvásárlásra fordított összeget. Az NSZK-ban ez 480, Olaszországban 140 Ft. Ezek a számok nem foglalják magukba a díszfaiskolai árúért és az évelő növényekért kifizetett összeget.

1972. évben a dísznövény export-import forgalom értéke 115 millió forint volt, amiből az export forgalom 95 milliót tett ki.

A lakossági virágfogyasztás 1960 óta egyenletesen emelkedik, mértéke évi 9%, a termelés fejlesztésének egyik biztos bázisa.

A parképítő és fenntartó tevékenység növekedési üteme is kb. 9%.

Jelentős a házkörüli és a magántermesztés által előállított érték mind árualap, mind önellátási bázis. A házi- és nyaralókeretek esztétikai és szociál-higiéniai jelentősége azonban elsődleges és az életszínvonal függvénye.

A külkereskedelmi forgalom növekedési üteme az előzőeknél nagyobb, azt elsősorban az árualap mennyisége határozza meg.

A dísznövénytermesztés felosztása és helyzete

A dísznövénytermesztés egymástól jól elhatárolható termesztési területeket foglal magába.

A szabadföldi dísznövénytermesztéshez tartozik a díszfaiskolai tevékenység, az egy- és kétnyári, valamint évelő kiültetési anyagok, vágott virágok és hajtatási alapanyagok megtermesztése.

A díszfaiskolák díszfával és díszcserjével betelepített területe kb. 160 hektár. Az engedélyezett terület, az ötéves telepítési forgót figyelembe véve, ennek ötszöröse. A rózsatő termesztés területe kb. 105 ha, a termelt rózsatő mennyisége meghaladja a 3 milliót.

Díszfaiskolai termesztésünk — különösen koros, többször áttelepített sor- és parkfából — sem a belföldi, sem a külkereskedelmi igényt nem tudja kielégíteni. A fejlesztés legnagyobb akadálya a gépesíthetlenség, valamint hogy az 5—8 évig nevelt sorfa eszközlekötési járuléka az elviselhetőnél jobban terheli az üzemeket, ezért lassú a fejlődés. Az említett faiskolai terület sok üzem (állami, szövetkezeti és magán) között oszlik meg. Az igények növekedése követeli a szakosítás és kooperáció fejlesztését (e nélkül nem termelhető meg a szükséges mennyiség, megfelelő minőségben). A kooperációnak viszont legnagyobb akadálya az egységes szaporítóanyag hiánya és a gépesíthettség alacsony volta. Legsürgősebben meg kell teremteni az állami törzsültetvényt és az üzemi törzsültetvényeket.

Elfogadott országos faiskolai szabványunk van. A belterületi zöldterület fejlesztés nem képzelhető el a szabványban foglalt minőségű díszfa, díszcserje anyag nélkül, melyet széles faj és fajta skálában kell megtermeszteni.

A lágyszárú és hagymás-gumós évelő dísznövények termesztésének területe a következő: Lágyszárú évelő növények termesztése kiültetésre kb. 5 ha területen folyik. Évelő lágyszárú vágott virágot kb. 25 ha-n termesztünk. Az évelő vágott virágok közé tartozik a dália, a jácint, nárcisz, tulipán és gladiolusz is. Ezeknek termőterületét megállapítani azért is nehéz, mert

egyrészt e növényeknél kettős hasznosítással is találkozunk (pl. gladiolusz hagymagumó és vágott virág termesztés ugyanazon állománynál), másrészt az évelő vágott virág termesztés zöme a háztáji kistermesztők kezében van, aminek következtében nehéz a pontos területmeghatározás. Az évelő (hagymás-gumós növényeket is beleszámítva) vágott virágok összterülete 180 ha.

A háztáji és magántermesztők által előállított dísznövények (árualap és saját felhasználás) értéke meghaladja a 100 millió Ft-ot.

A szabadföldi dísznövénytermesztéshez tartozik az egy- és kétnyári vágott virágok termesztése is. Ennek területe (dália és gladiolusz nélkül) kb. 40 ha, ami az előzőekhez hasonlóan, zömében a háztáji és kisüzemi termesztők kezében van. A forgalomba kerülő szabadföldi vágott virágok értéke évenként 80–100 millió forintot tesz ki. A dísznövénytermesztő nagyüzemek, e növények nagy kézimunkaerő igénye miatt, nem vállalkozhatnak a megtermesztésükre, pedig az igény az olcsó vágott virágok iránt megmarad és bár lassan, de növekszik. A nagyobb értékű növényházi vágott virágok iránti kereslet növekedése fékezi az olcsóbb vágott virágok iránti igény növekedését.

A 80–100 millió forintos értéket azért sem hagyhatjuk figyelmen kívül, mert fontos szociális jelentősége van. Körülbelül 70%-a háztáji termesztőkhöz kerül (nagyvárosok külső területein települt munkások, nyugdíjasok) és ezek fizetését, illetve nyugdíját egészíti ki, havi 500–1000 Ft közötti összeggel.

A dísznövény magtermesztés területe kb. 350 ha, ebből az egynyári őszirózsa egyedül 60 ha-t foglal el.

Zöldfelületeinken legnagyobb a füvekkel bevetett pázsit, illetve gyepterület jelentősége.

Az építés, illetve a fenntartás kb. évi 12 000 q fűmagot igényel, amiből csak 4000 q-t termelünk meg, a többit importáljuk. Szükséges lenne a hazai viszonyoknak megfelelő, államilag elismert fűfajtáinkból fokozni a termesztést.

Hagymás-gumós évelő növényekből jelentős az alapanyag (hagyma, hagymagumó) termesztésünk. Ennek ellenére sem a szabadföldi kiültetési, sem a hajtatási alapanyag igényünket nem tudjuk kielégíteni, importra szorulunk.

Megfelelő hagyma, hagymagumó termesztés csak nagyüzemekben képzelhető el (itt ki lehet zárni a minőségi és növényegészségi leromlást okozó kettős termesztést), a gépesítés fokozása és tárolóházak építése mellett.

Az üveg alatti dísznövénytermesztésünkre jellemző, hogy a dísznövénytermesztés legdinamikusabban fejlődő területe. Legnagyobb része volt abban, hogy az 1955-ben összesen 300–350 millió forint értéket kitevő dísznövénytermesztés, napjainkra kb. másfél milliárdot kitevő (a zöldterületi tevékenység értékével együtt) termelési ágga fejlődött.

A dísznövénytermesztésben hasznosított üveg-, illetve fóliafelület össze-

sen 850 000 m². Ebből a magasüveg (stabilház és blokkház együtt) 630 000 m². Alacsony üveg (hollandágy, egysoros melegágy, szerfás blokk, fólia) összesen 220 000 m².

Magas üvegből is csak 350 000 m² alkalmas iparszerű dísznövénytermesztés szervezésére. A többi felület, annak ellenére, hogy egy-egy üzemben belül elhelyezkedő méretét tekintve eléri a nagyüzem fogalmát, mégsem az, mert benne csak manufaktúra jellegű termesztés folytatható (a gyulai blokk típusok és gördülő házak is ebbe a kategóriába tartoznak).

Az alacsony üveget folyamatosan fel kell számolnunk, nagy üzemköltsége miatt (főleg fokozott munkaerő igénye miatt). Helyette modern automatizált termesztő berendezéseket kell létesítenünk, és a nagylégterű fólia felületeket kell növelnünk.

Az üveg alatti dísznövénytermesztés megoszlása a következő: A növényházi szegfűtermesztés kb. 220 000 m²-en folyik, iparszerű technológiai rendszerben és manufakturális jelleggel egyaránt. A legnagyobb felületen termesztett növényházi dísznövényünk. A kiültetett tövek száma kb. 6 millió (1 m² hasznos felületre számítva 28–30 tő). Összes hozama kb. 30 millió szál vágott virág. Ebből 22 millió került belföldi forgalomba, exportáltunk 8 millió szálát. A szegfűtermesztés 40%-a Budapesten, 60%-a vidéken helyezkedik el.

A növényházi szegfű iránti igény növekedése az elmúlt évben a nyugati tőkés piacokon erősen csökkent. Az üveg alatti termesztésben a rózsa megelőzte. Az importáló országok csökkentik a szegfűtermesztésük felületét (pl. Nyugat-Németország). Az exportáló országokban termesztése erőteljesen növekszik (pl. Olaszország, Izrael, népi demokratikus országok).

Magyarországon a belső fogyasztás egyenletesen fejlődött. Az igény növekedésével a termesztés fokozása lépést tartott. Álljon itt két táblázat, amelyek a szegfű iránti igény és termesztés növekedését mutatják be.

I. táblázat

Magyarország szegfűforgalmának helyzete és várható alakulása 1980-ig

Év	Egy főre jutó szál	Összes szál millió
1962	0,5	5
1964	0,6	6
1965	1,0	10
1970	1,8	19
1980	3,0	33

Azokban az országokban, melyekben a dísznövénytermesztés erőteljes fejlesztése 1955 után indult meg (úgy hazánkban is), elsősorban a növényházi szegfű termesztése fejlődött. Egész éves kultúra, monokultúrás jelleggel termesztethető. Ipari szerű termesztéstechnológia az automatikus berendezések-

II. táblázat

Budapest szegfűforgalmának helyzete és várható alakulása 1980-ig

Év	Egy főre jutó szál	Lakosság száma millió	Egy főre jutó szegfűvásárlásra ford. Ft	Budapest összes fogy. sz. millió
1962	1,2	1,86	5,98	2,3
1964	1,4	1,90	6,57	2,6
1965	1,8	1,94	8,42	3,5
1970	2,7	2,10	12,62	5,6
1980	5,5	2,27	25,22	12,5

kel ellátott telepeken megvalósítható. Viszonylag alacsonyok a termelés költségei (alacsony hőigény stb.). Termesztése szabályozható és időzíthető. A négyzetméterenként elérhető bruttó árbevétel jó (400—500 Ft között). Kétéves, illetve 18 hónapos kultúrának is beállítható. A szálanként elérhető, felosztható tiszta nyereség (üzemenként változóan) 30—60 fillér között mozog.

Belkereskedelmi forgalomban, illetve demokratikus export relációban árhelyzete kedvező. A nyugati tőkés piacon helyzete az elmúlt évben romlott. Értékesítési lehetősége idényjellegű (októbertől márciusig), amikor a belföldi kereslet is nagy. A tőkés piacon elérhető átlagár 3,2—3,5 Ft között mozgott, amíg a belföldi és demokratikus export átlagára 4,0—4,5 Ft közötti összeg.

Szegfűtermesztésünk alapanyagát (gyökeres dugványok) nagy teljesítményű vírusmentes alapanyagból előállított gyökeres dugványokkal tudtuk biztosítani. A szaporítóanyag termesztés a Rozmaring Mg. Tsz. és DCK., valamint az Óbuda Mg. Tsz.—Barbaret kooperációban folyik. A hazai szükséglet kielégítése mellett demokratikus relációban exportálunk is gyökeres szegfűdugványt (Jugoszláviába, Csehszlovákiába, Romániába, Szovjetunióba stb.). A növényházi szegfűtermesztés területén elsősorban a belföldi és demokratikus igényeket kell kielégítenünk. A tőkés export fokozása nem látszik kedvezőnek.

A gyökeres szegfűdugvány előállítása gazdaságos, dugványonként kb. 0,8—1,0 Ft nyereséget realizál.

A növényházi szegfűn kívül elsősorban a rózsa termesztését kell szorgalmaznunk. Jelenleg nálunk mindössze kb. 50 000 m² alatt folyik szezonális jellegű növényházi rózsatermesztés. A belföldi piac kielégítetlen. Az 50 000 m²-ből kb. 30 000 m² a szerfás blokkfelület, kb. 10 000 m² a gyulai blokkfelület, amely csak szakaszos termesztést (évenként 2 virágzási szakasszal) tesz lehetővé. Összesen 10 000 m² a modern automatizált üvegfelületek alatt elhelyezett ültetvény, amely a folyamatos termesztést lehetővé teszi.

A nyugati tőkés piacokon a rózsa az első vágott virággá lépett elő. Termesztését nálunk is fokozni kell, habár a folyamatos termesztés nagy beruházási igénnyel lép föl és magas üzemköltséggel folytatható (magas hő- és

fényigény). A szakaszos virágoztatás fóliafelületek alatt is biztosítható (tavaszi, őszi szakasz).

Az előbb említett két vágott virág mellett elsősorban az extra vágott virágok termesztését kell fokoznunk. Ezek közül megfelelő éghajlati viszonyok mellett (pl. Szombathely) egyes *orchidea nemzetségek* fajtáinak termesztése látszik leggazdaságosabbnak (pl. *Cymbidium meriklonok*). Ezek termesztése esetén elsősorban a fajtaváltást kell a piac igényeinek megfelelően időben elvégezni.

Az üveg alatti vágott virág termesztés hazai forgalmi értéke 1972. évben 312 millió forint volt, ebből a növényházi szegfű 98 millió, egyéb lágyszárú dísznövények (pl. *Chrysanthemum*, *Orchidea* stb.) 159,8 millió, rózsza 10,2 millió, vágott zöld 19 millió, egyéb 7,2 millió forintot tett ki.

A cserepes dísznövény termesztés értéke 167,5 millió forint volt. Ebből a cserepes virágos növényekre 67,5 millió, cserepes levéldísznövényekre 92,5 millió forint jut.

Az elmúlt évekig elsősorban a vágott virág termesztés fejlődött legdinamikusabban. A cserepes dísznövénytermesztés, habár a fajtaváltás, illetve a technológia bizonyos fokú fejlesztése megtörtént, csak stagnált, illetve lassan fejlődött.

1971-ben változás következett be. A legnagyobb importáló országok (pl. Ny.-Németország) fokozzák cserepes növény és díszfaiskolai áru vásárlásaikat (az igény gyorsabban nő, mint a termesztés). Ezen a területen keresleti piac alakult ki. Ez kihat a mi termesztésünkre is. Megindult a cserepes dísznövénytermesztés nagyobb ütemű fejlesztése.

A cserepes növények termesztése módot ad a nem modern, de félautomata berendezésekkel rentábilisan üzemeltethető berendezések gazdaságos kihasználására, a modern felületek alatt a gyors kultúraváltás következtében a vágott virág termesztésünknel magasabb bruttó bevétel, illetve felosztható tiszta jövedelem elérésére.

A cserepes dísznövénytermesztés magas fokú szervezettséget és nagy költséggel létesíthető automatikus berendezéseket kíván. Viszont a befektetett tőke forgása és megtérülése is gyorsabb.

A jelentkező igények kielégítését nehezíti, hogy kevés az olyan üzemünk, amely viszonylag alacsony árszinten export minőségű cserepes dísznövényt tud előállítani, ezért az 1–2 megfelelő színvonalon termeszto üzemünk (pl. Szombathelyi Kertész Mg. Tsz.) sok kultúra termesztésére kényszerül, ami a jövedelem szintjét rontja.

Kooperációra viszont csak egyenlő színvonalon levő üzemek léphetnének, melyekben a minőségi és az árszínvonal is azonos. Ebben a tekintetben a manufakturális termesztést folytató üzemek háttérbe szorulnak, mert magasabb termelési költségeik miatt, magasabb árszintet is igyekeznek tartani.

Az üveg alatti termesztést folytató dísznövénytermesztő nagyüzemben az optimális 2—4 ha-os üzemméret megfelelően kialakult.

Ezekben a modern üzemekben az iparhoz hasonlóan 1,— Ft termelési értéket kb. 0,02 munkaórával tudunk elérni (pontosabban 1 óra alatt 47,— Ft-ot képes termelni).

A fenti üzem nagyság tulajdonképpen a jövedelemmel van összefüggésben, mert ennél az üzemméretnél az optimális termelőerő mérete a maximális jövedelmet tudja biztosítani. Ennek értelmében elsősorban a termelés és szervezés intenzitását kell üzeminkben növelni.

Jelenlegi viszonyaink között 6000 m²-nél kisebb üvegfelülettel rendelkező egységben gazdaságos termesztést folytatni már nem tudunk. Ilyenek létesítését árutermelési céllal nem szabad engedélyezni.

Díznövénytermesztésünk fejlesztésénél nemcsak a belföldi igényeket, hanem az exportlehetőségeket is figyelembe kell vennünk.

A díznövény export- és importforgalmat a „HUNGAROFLO” Export-Import Iroda bonyolítja. A HUNGAROFLO a legnagyobb díznövénytermesztő vállalatok, termelőszövetkezetek és a Kertészeti Kutató Intézet által létrehozott vállalkozás, amely külső megbízásokat is teljesít, meghatározott részesedési százalékért.

A virágmag exportot az AGRIMPEX Külkereskedelmi Vállalat bonyolítja. A következő táblázat a virágmag export eddigi és várható alakulását mutatja be.

A deviza forint 4-gyel szorozva adja a sima forint értéket.

III. táblázat

Virágmagexport (1000 deviza Ft)

Évek	Demokratikus országok	Tőkés országok	Összesen
1960	229	374	603
1961	235	540	775
1962	93	531	624
1963	35	719	754
1964	7	923	930
1965	16	1 833	1 849
1966	202	1 616	1 818
1967	260	1 875	2 135
1968	300	746	1 046
1970	200	900	1 100
1975	250	1 050	1 300

Az egyes évek közötti nagy visszaesést a megrendelések elmaradása okozta. Másik évben — mivel az új beszerzőhelyek csatlakozását okozták — a megrendelők újra visszatértek. A heterózis F₁ fajták általános elterjedése csökkentette a kapitalista országok vásárlásait (1968-tól). A nálunk előállításra kerülő heterózis fajták hatására újra emelkedni fog a kivitelnk.

Virágmag termesztésünkben az elkövetkezendő időkben két fontos feladat áll előttünk, amelyeknek megoldása a virágmag exportot is fokozná. Az első, a hazánkban kinemesített dísznövény fajták elterjesztésének érdekében nagyobb propagandát kellene kifejtenünk, másrészt a hazai termesztés szervezése terén kellene előre lépni, ami által növelni tudnánk az export árualapot.

Virágmag termesztésünkben fontos szerepet töltenek be a fészkesvirágúak (Compositae) családjába tartozó fajok fajtái (pl. Callistephus, Tagetes stb.). Ezeknél a taxonoknál a magtermesztés sikere az időjárás függvénye, elsősorban azért, mert a szabadföldben magvetéssel szaporított maghozók virágzása késői időpontra esik, a korai fagyok vagy az esős nyárutó és őszen a magtermésben nagyméretű kiesés következhet be. Ezeknél a taxonoknál csak palánta előnevelés esetén várhatunk kielégítő termést.

Magyar nemesítésű fajták egy része hosszú tenyészidejű (pl. az egyényári mályvák), éppen ezért feltétlen palánta előnevelést igényelnek, pedig ezek iránt a fajták iránt mutatkozik kereslet (szinte magyar endemizmusnak számítanak).

A dísznövény export alakulását a következő táblázattal mutatjuk be.

IV. táblázat

Dísznövény export (mag nélkül) 1000 deviza Ft

Évek	Demokratikus országok	Tőkés országok	Összesen
1960	84	78	162
1963	53	263	316
1965	388	179	567
1966	155	177	332
1967	413	711	1 184
1968	1 233	1 114	2 347
1969	2 166	2 160	4 326
1970	2 246	2 596	4 842
1975	7 826	12 937	20 763

1968. évben a dísznövényexport ugrásszerűen megnövekedett. Ekkor már érezhető volt a HUNGAROFLORE Export-Import Iroda működésének hatása.

1968-ban állami támogatással a dísznövénytermesztő szövetkezeteink közül több nagyméretű növényház építésébe kezdett (pl. a budapesti Rozmaring, Óbuda, Sasad Mg. Tsz., a Szombathelyi Kertész Mg. Tsz., a szentesi Termál Tsz.). Ez a fejlesztés megalapozta az iparszerű dísznövénytermesztést, és egyúttal a folyamatosan emelkedő hazai fogyasztás kielégítése mellett, export árualapot is teremtett. Ennek a fejlesztésnek hatására már 1972-ben túlszárnyaltuk az 1975-re előirányzott exporttervet.

Álljon itt egy-két táblázat, amely az 1972-es export-import teljesítést és az 1973. évi tervet reprezentálja.

V. táblázat

1972. évi dísznövény forgalom alakulása

EXPORT				
	e.dFt. I. – XII.	efFt. I. – XII.	Éves terv	%
Dem.	16 093,8	49 311,1	19 180,0	257,1
Tőkés	7 599,0	39 970,6	32 107,0	124,5
Össz.	23 692,8	89 281,7	51 287,0	174,1
IMPORT				
Dem.	546,9	1 675,6	3 298,1	50,8
Tőkés	4 316,5	22 704,7	22 390,9	101,4
Össz.	4 863,4	24 380,3	25 689,0	94,9
Exp.-Imp. össz.	28 556,2	113 662,0	76 976,0	147,6

A VI. táblázat igazolja, hogy a nagy beruházásokat eszközöző cégek bonyolították le az export-import forgalom zömét.

Az export és import forgalom népi demokratikus és tőkés relációban egyaránt folyik.

VI. táblázat

1972. évi export-import forgalom alakulása cégenként (ezer folyó forintban)

N é v	Export	%	Import	%	Exp.-Imp.	
					össz.	%
Hódmezővásárh. Kert. V.	1 015	1,1	291	1,2	1 306	1,1
Kertész Tsz. Szombathely	8 700	9,7	2 327	9,4	11 027	9,7
Óbuda Tsz. Budapest	14 637	16,4	873	3,5	15 510	13,6
Rozmaring Tsz. Budapest	18 701	21,—	9 848	39,8	28 549	25,1
Termál Tsz. Szentes	18 286	20,5	—	—	18 286	16,1

Az egész exportteljesítésből 49 338 ef.Ft. a demokratikus, 39 906 ef.Ft. a tőkés piacon realizálódott. Az importnál a helyzet a következőképpen alakult:

1 774 e.Fft. a demokratikus és
22 949 „ a tőkés behozatal.

Az exportra készáru szállítunk elsősorban (a szaporítóanyag és egyéb melléktermék volumene, a készáru mellett elenyésző).

Importunk jelentős részét a szaporítóanyagok (pl. sima szegfűdugvány és cserepes levéldísznövények dugványai) és a hajtatási alapanyagok teszik ki.

VII. táblázat

1973. évi összesített tervezett áruforgalom

	e.fFt.	
	1972. évi tény	1973. évi terv
Demokratikus export	49 338	48 632
Tőkés export	39 906	37 104
Export összesen:	89 244	85 736
Demokratikus import	1 774	2 482
Tőkés import	22 949	25 753
Import összesen:	24 723	28 235
Export-import összesen:	113 967	113 971

Az eddigi teljesítések (1973. I. negyedév) arra engednek következtetni, hogy az 1973-as export-import forgalom kb. 15%-kal múlja felül az 1972. évit.

Kiemelten 1—2 fontosabb áruféleség export-import forgalmát a VIII. táblázatban mutatunk be.

A dísznövény exportunk alakulásából is látható, hogy a fejlesztést végző üzemek elsősorban vágott virág kultúrákat állítottak be. Az előzőekben vázolt indokok alapján szükségessé válik a cserepes dísznövénytermesztés és a díszfaiskolai termesztés fejlesztése.

A fokozódó hazai és exportigények kielégítése nemcsak a termelés anyagi alapjainak fejlesztését, hanem a szakember ellátottság és egyéb más területek fejlesztését is megkívánja.

A szakember ellátás területén elsősorban olyan mérnökökre van szükség, akik szervezni és irányítani tudják dísznövénytermesztésünket a nagyüzemi iparszerű termesztés útján. A Kertészeti Egyetemen ennek a feladatnak megfelelő mérnököket képeznek az egyetemi és főiskolai karon egyaránt. A létszámkeret biztosított, a tananyag a biológiai, ökonómiai és technológiai kívánalmak figyelembevételével úgy épül föl, hogy a végzett mérnökök nemcsak szervezni és irányítani tudják a termelési folyamatokat, hanem érzékelik a fejlődés irányát is és ennek megfelelően fejlesztik az egész dísznövénytermesztést.

A szükséges középfokú képzettségű szakemberek és szakmunkások biztosítására is szervezett intézkedések vannak folyamatban.

A termelés és kereskedelem színvonalának emelése érdekében és az üzemi termelés támogatására az országos dísznövény termékszabványok meg-

VIII. táblázat

1973. évi áruforgalmi terv

Cikk neve	EXPORT			
	Demokratikus		Tőkés	
	1972. évi tény	1973. évi terv	1972. évi tény	1973. évi terv
Vágott virág	11 263,4	11 010	1 180,4	1 600
Száritott virág	—	—	110,6	120
Élő dísznövény	1 240,6	1 300	602,7	700
Virághagyma és gumó	782,6	800	37,5	40
Dísznövény dugvány	1 699,3	1 700	39,8	40
Díszcserje, facsemete és alany	—	—	1 433,1	500
Rózsatő	1 010,7	750	1 339,7	1 240

Cikk neve	IMPORT			
	Demokratikus		Tőkés	
	1972. évi tény	1973. évi terv	1972. évi tény	1973. évi terv
Vágott virág	—	—	—	—
Száritott virág	—	—	—	—
Élő dísznövény	503,6	300	520,0	300
Virághagyma és gumó	—	—	779,4	1 000
Dísznövény dugvány	43,4	—	3 784,2	3 000
Díszcserje, facsemete és alany	—	10	6,8	60
Rózsatő	—	—	—	—

alkotása is elkezdődött. A termelés területén tapasztalható anarchiát és kontár tevékenységet tervszerűen visszaszorítják államigazgatási szerveink (pl. egyes termelői tevékenység szakképzettséghez és engedélyhez kötése).

Összefoglalás

A magyar dísznövénytermesztés az elmúlt évtizedben gyors ütemű és arányaiban is figyelemre méltó fejlődésnek indult.

A dísznövény megszűnt fényűzési cikk lenni, ma már mint áru fontos szükségletet elégít ki, és mind kiültetési és belső dekorációs anyag fontos szociálhigiéniai és esztétikai értékkel bír.

A dísznövény mint áru iránt a kereslet növekedése szorosan összefügg a reálbérek és az életszínvonal növekedésével. Ez a tényező nemcsak a termelés növelésének ütemét, hanem az áru szerkezetét, a fajtaválaszték alakulását is meghatározza.

A dísznövényeknek, mint kiültetési anyagnak és belső dekorációs anyagnak, jelentősége a mesterséges környezet kialakításánál egyre emelkedik.

A dísznövénytermesztés mint termelési tevékenység is gazdaságos. Minden, a dísznövénytermesztésbe befektetett forint kb. másfélszeresen térül meg.

A dísznövényexport állami támogatás nélkül is gazdaságos tevékenység, fejlesztése nemcsak ezért indokolt, hanem mivel a dísznövénytermesztés fedett felületek alatt (pl. növényház) nagyobb termelési értéket és nettó hasznot produkál, mint a primőr zöldségtermesztés, meggondolandó, hogy nem lenne-e gazdaságos a dísznövényexport fokozása, a korai zöldség primőr import ellensúlyozására?

Az összességében kb. másfél milliárd forint értéket termelő dísznövénytermesztés fejlesztése is népgazdasági érdekké vált, további fejlesztéséhez viszont átgondolt, tudományosan megalapozott fejlesztési koncepciót és irányítást igényel.